

Zesde zondag door het jaar B
12 februari 2012

Een niet te stuiten ziekte heeft hem gesloopt. Het is een nacht zonder morgen. En eindelijk duurt het. Voor hem is er geen genezing, geen herstel. Hij is opgegeven, zoals men dat tegenwoordig noemt. Een terminale fase, voorportaal van de dood. Eerst was er nog hoop geweest. Het leek nog mee te vallen allemaal. De artsen zouden nog overleggen of die of die kuur uitkomst zou kunnen brengen. Even leek het aan te slaan, en was de ziekte tot staan gekomen. Daarna werd het plotseling toch minder. Het was toch nog 'snel gegaan', zei men. Of, zoals een vrouw aan het ziekbed van haar man zei: 'Ach, het is toch een aflopende zaak!' Interessant, zo'n subtiele verandering van woordgebruik: eerst was 'hij' ernstig ziek, later werd 'het' een aflopende zaak. En wat moet je dan, in zo'n situatie? Je kunt niet veel meer doen dan loslaten van al wat je dierbaar is, van allen ook die je lief zijn. En toelevens naar het moment van de grote ontmoeting, ook al weet je niet zo precies wat je je daarbij voorstellen moet.

De zieke uit het evangelie is behalve gevangene van zijn kwaal ook een uitgestotene, een verlatene. Wie hem ziet op straat neemt de wijk. Hij wordt gemeden als de pest. Dat lijkt me zo erg: dat je ziek bent, en dat die je na staan zich verre houden, wegstaren, je niet meer komen opzoeken. En die nog wel komen, maken je als zieke soms nog eenzamer, vooral als ze laten zien dat ze je niet begrijpen. Je hebt er bij die alleen komen uit een soort nieuwsgierigheid: hoe slecht het ermee gaat. En ook artsen en verpleegkundigen kunnen iemand zo afstandelijk benaderen, als een 'geval', een interessante 'casus'. Maar wie gaat naast je staan?

Zo komt de zieke bij Jezus. En uit zijn woorden blijkt wel, dat hij, hoe hachelijk zijn situatie misschien ook eruit ziet, de moed niet heeft laten zakken. 'Als Gij wilt, kunt Gij mij reinigen'. Dat is natuurlijk meer dan louter een constatering. Het is een hartenkreet, een schreeuw van verlangen, een greep naar een laatste strohalm. Want stel je voor dat nog ooit. 'Als Gij wilt, kunt Gij mij reinigen'. Rein worden betekent niet alleen genezen worden, maar ook: er weer bij horen, meetellen, deelnemen aan het maatschappelijk leven. Rein worden is heilig worden, dat is: heelheid hervinden. Zowel lichamelijk als geestelijk is die heelheid nodig, bij deze ernstig zieke en ook bij zoveel anderen, ook ik onze dagen, die lijden aan het leven.

Maar niet gaat de zieke en uitgestotene naar Jezus. Er is ook een tegengestelde beweging. Jezus komt ook naar hem toe. Hij wordt namelijk door medelijden bewogen. Het woord 'medelijden' heeft misschien voor sommigen een negatieve bijklank. Alsof de ander 'zielig' wordt gevonden. Maar we mogen dit medelijden verstaan als: naast iemand gaan staan, en mee - lijden, dat is: delen in het leed dat die ander treft. Dat is wat Jezus hier doet, en Hij steekt zijn hand naar hem uit. Misschien zijn er die geen vinger naar hem hebben uitgestoken. Maar Jezus komt hem waarlijk fysiek nabij en raakt hem aan.

Voor iemand die de dood nabij is, die geen uitzicht heeft op genezing, is dat iets verschrikkelijks: dat mensen je niet meer aanraken, zich afkeren van je nood. Jezus steekt zijn hand uit. Een hand op zijn schouder, een blijk van genegenheid en nabijheid. Hoogst ongebruikelijk overigens, want een onreine mocht je niet aanraken in die dagen. Maar liefde breekt de wet, medemenselijkheid gaat voor de opgestoken vinger van de moraal.

En dan is er nog iets. Er is de fysieke aanraking, maar ook in zijn persoonlijke belevingswereld komt Jezus de zieke tegemoet. Want hij gebruikt de zelfde woorden die ook de zieke heeft gebezigd: 'Ik wil, word rein'. Zijn nood wordt niet weggepraat, niet gladgestreken. Heel direct en verrassend concreet is de reactie van Jezus op de vraag: 'Als Gij wilt, kunt Gij mij reinigen'. 'Ik wil, word rein'. Ook in geestelijke zin wordt hij aangeraakt tot leven.

Er wordt geen woord teveel gezegd tussen de twee hoofdpersonages in dit verhaal. Maar de twee overgeleverde zinnnetjes van de een en de Ander spreken boekdelen. Er is bericht, over en weer. De kreet van de lijdende mens, die de dood nabij is, die geen deel van leven heeft, de diepe wens van zijn hart, dat onuitsprekelijke verlangen, wordt eindelijk opgevangen en gehoord, en verstaan. En waar iedereen de zieke al heeft 'opgegeven' blijkt Jezus een woord te spreken dat de machten weerstaat, en op te treden als iemand die gezag bezit. Omdat Hij geen mens 'opgeeft'. En omdat geen naam door Hem wordt vergeten.

Maar – evenals in andere passages in het evangelie – is Jezus absoluut niet uit op sensatie, op publiciteit, op naamsbekendheid. Daar gaat het niet om, en hij drukt de genezene op het hart om niemand iets te zeggen, maar zich eenvoudig te gaan laten zien aan de priester, zoals het is voorgeschreven. Dat is het bewijs van Gods genezende kracht. Geen opgezwollen en aangedikte verhalen, maar eenvoudig de aanblik van iemand die ziek was en nu weer blaakt van gezondheid en hervonden vitaliteit, zal mensen op andere gedachten brengen, en tot geloof laten komen.

Zoals echter te verwachten valt – wij zouden misschien zelf ook niet anders kunnen in een vergelijkbare situatie – kan de man zich niet langer inhouden, en vertelt hij aan iedereen die hij tegenkomt over zijn genezing. Hij die was buitengesloten blijkt nu in staat zijn actieradius uit te breiden naar alle kanten, en Jezus daarentegen, Hij die rondtrok door steden en dorpen en er onderricht gaf, wordt nu gedwongen om buiten op eenzame plaatsen te verblijven. Hoewel ook daar mensen van overal hem weten te vinden.

Dit uur vieren we hier in deze kring Eucharistie. Mogen wij hier dan ook de genezende en helende kracht van Gods liefde ervaren, mogen wij worden als waren wij nieuw, en moge de uitstraling en aanblik van het nieuwe leven in ons, ook anderen aanraken tot leven en allen zegenen met vrede.